Veronmaksajain Keskusliitto ry
Kalevankatu 4
00100 HELSINKI

Lausunto

19.11.2021

Eduskunta

E-mail sara.kuitunen@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia, nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia, maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annettua lakia, omaaloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia ja valmisteverotuslakia.

Muutoksiin lukeutuu II-luokan sähköveron soveltamisalan laajentaminen kaukolämpöverkkoon sähköä tuottaviin lämpöpumppuihin ja sähkökattiloihin, kaukolämpöverkkoon liittämättömiin lämpöpumppuihin, joiden kokonaisteho on >0,5 MWh sekä geotermisten lämpölaitoksien kiertovesipumppuihin. Muutoksilla pyritään edistämään polttoon perustumatonta lämmöntuotantoa. Tämän ohella konesalit alennettaisiin II-luokan sähköveron piiriin tietyin edellytyksin.

Sähköverolain teollisuuden määritelmää muutettaisiin siten, että se olisi neutraali tavaran valmistusta ja jalostusta kohtaan riippumatta siitä, mihin luokkaan Tilastokeskuksen TOL 2008 –toimialaluokituksen mukaan kuuluu. Esityksessä ehdotetaan, että määritelmää laajennetaan koskemaan toimialaluokan E alaluokan 38320 toimintaa. Täten teollinen kierrätysmateriaalien valmistus siirtyisi sähköveron II-veroluokan sekä energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen piiriin.

Esityksessä ehdotetaan myös, että vesiviljelyn siirto sähköveron II-luokkaan toteutetaan käytännössä lukemalla se mukaan maatalouden energiaveronpalautuksen piiriin. Tällöin vesiviljelyala maksaa sähköstään sähköveroa I-luokan veron mukaan ja saa I- ja II-luokan välisen verotasojen erotuksen palautuksena maatalouden veronpalautuslain mukaisesti. Vesiviljely saisi näin ollen veronpalautuksen myös käytetyistä polttoöljyistään.

Esityksessä arvioidaan, että lämpöpumppuja ja sähkökattiloita sekä geotermisten lämpölaitosten kiertovesipumppuja, konesaleja ja teollista kierrätysmateriaalien valmistusta ja jalostusta koskevat veromuutokset alentaisivat verotuloja noin 23 miljoonalla eurolla vuositasolla. Muutoksesta konesalien osuus olisi noin 7 miljoonaa euroa ja kierrätysmateriaalien valmistuksen ja jalostuksen osuus noin 2 miljoona euroa. Vesiviljelyn lisääminen maatalouden energiaveronpalautuksen piiriin kasvattaisi maatalouden energiaveropalautusta noin

0,5 miljoonalla eurolla vuodessa. Energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautuksiin esityksen vaikutuksen arvioidaan olevan vähäinen.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää esitettyjä muutoksia kannatettavina etenkin, kun otetaan huomioon ilmastoon liittyvät tarpeet ja tavoitteet.

Esityksessä ehdotetaan, että biokaasulle asetetaan liikennekäytössä valmistevero. Nykyään biokaasu on valmisteverovapaa energiatuote. Valmistevero määräytyisi biokaasun energiasisältö- sekä hiilidioksidiominaisuuksien mukaan, kuten Suomen nykyisessä energiaveromallissa energiatuotteita lähtökohtaisesti verotetaan. Erotuksena muihin liikennepolttoaineisiin, biokaasua verotettaisiin liikennekäytössä lämmityspolttoaineiden verotasoilla, jotka ovat liikennepolttoaineita kevyemmät.

Hallitus päätti esityksessään 48/2021 liikennepolttoaineiden jakeluvelvoitteen soveltamisalan laajentamisesta biokaasuun. Biokaasu on osa jakeluvelvoitetta vuoden 2022 alusta alkaen. Esityksessä kerrotaan, että koska EU:n valtiontukea koskevien säännösten mukaan samanaikaiset edistämiskeinot eivät ole sallittuja, jakeluvelvoitteen voimaantulo edellyttää biokaasun nykyisen verottomuuden poistamista.

Suomen verotuksessa energiatuotteita verotetaan lähtökohtaisesti niin kutsutun energiaveromallin mukaan. Energiaveromallissa lämmitys- ja liikennepolttoaineille on määritelty eri määräytymisperusteet energiasisällön ja hiilidioksidipäästön mukaan, minkä ohella polttoaineista maksetaan myös pientä huoltovarmuusmaksua. Lämmityspolttoaineiden energiasisältöveron määrä on 10,33 euroa/MWh ja hiilidioksidiveron laskentaperuste 53 euroa/CO2-tonni. Liikennepolttoaineille energiatuotteiden verotasojen määräytymisperusteet ovat lämmityspolttoaineita korkeammat: energiasisältöverolle 1,681 snt/MJ (noin 60,52 euroa/MWh) ja 77 euroa/CO2-tonni.

Energiaveromallissa kestäville polttoaineille voidaan myöntää hiilidioksidiveron puolitus. Jätteistä, tähteistä, lignoselluloosasta ja syötäväksi kelpaamattomasta selluloosasta tuotetut polttoaineet ovat hiilidioksidiverovapaata. Esityksessä arvioidaan, että valtaosa verotetusta biokaasusta olisi hiilidioksidiverotonta.

Liikennekäytössä olevalle biokaasulle ehdotetaan esityksessä asetettavan verotaso, joka määräytyisi energiaveromallin mukaisesti lämmityspolttoaineiden veroperusteilla. Muutoksen arvioidaan lisäävän valtion verotuloja vuonna 2022 noin 3 miljoonalla eurolla.

Liikennekäytössä olevaa metaanin verotusta jatkettaisiin vastaavalla tavalla kuin nykyäänkin. Liikennekaasun alemmista veroperusteista syntyvää verotukea kompensoidaan henkilöautojen käyttövoimaverolla. Käyttövoimaveron suuruus määritettiin noin kymmenen vuoden takaisen arvion mukaan ja se perustui oletukseen keskimäärin 10 000 kilometrin vuotuisesta ajosuoritteesta. Ajosuoritteen määrä perustui keskimääräistä vähäisempään henkilöauton ajosuoritteeseen, sillä lain säätämisen aikaan kaasun harvan latausverkoston katsottiin rajoittavan kaasuhenkilöautojen keskimääräisen ajosuoritteen määrää. Sittemmin

kaasun latausverkosto on parantunut huomattavasti, eikä samaa perustetta käyttövoimaveron tasolle voida katsoa olevan olemassa.

Lämmitys- ja työkonekäytössä biokaasu säilyisi verovapaana polttoaineena.

Esityksessä todetaan, että koska liikenteessä käytetyn maa- ja biokaasun veroperusteet ovat muita liikennepolttoaineita kevyemmät, tämä voitaisiin tulkita energiaverotuksessa valtiontueksi. Verotuki kuitenkin pienenee, kun liikennekäytössä oleva biokaasu ei olisi jatkossa kokonaan verovapaata. Menettelyssä piilee riski, että jakeluvelvoite yhdessä biokaasun verotuen kanssa katsottaisiin yhteensopimattomaksi EU:n lainsäädännön näkökulmasta.

Fossiilisen maakaasun ja biokaasun verottaminen muiden liikennepolttoaineiden kanssa epätasavertaisesti lämmityspolttoaineiden alemmilla määräytymisperusteilla on myös ongelmallista neutraalin verotuksen näkökulmasta. Esityksessä ei käy ilmi perustetta, minkä vuoksi metaania tulisi suosia tavallista kevyemmin määräytymisperustein liikennekäytössä muihin käyttövoimiin nähden. Maakaasun ja etenkin biokaasun käytön edistämisellä on mahdollista korvata raskaspäästöisempiä energianlähteitä taakanjakosektorilla, mikä on itsessään myönteinen asia. Metaanin erityisasema muita liikennepolttoaineita kevyemmillä veroperusteilla on kuitenkin vaatisi perustelut ja sen käytön edistäminen verotuksen keinoin haittaa neutraalin verotuksen toteutumista. Se myös osaltaan jarruttaa liikenteen sähköistymistä, mikä on päästöttömän liikenteen tavoittelun kannalta ongelmallista. Se ei varsinaisesti tarkoita, että biokaasun käytön edistäminen muualla taakanjakosektorilla ei saattaisi siitä huolimattakin olla tavoiteltavaa.

Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia biokaasun verotusmenettelyyn siirtoverkossa. Esityksen mukaan Suomen liittymisestä Euroopan yhteiseen kaasumarkkinaan voi seurata, että ulkomailta Suomeen myyty biokaasu syrjäyttäisi lämmöntuotannossa käytettyä maakaasua. Esityksessä arvioidaan, että mikäli Suomessa lämmöntuotantoon käytetty maakaasu korvautuisi kokonaisuudessaan edellä mainitusta syystä ulkomaisella biokaasulla, verotuottomenetykset olisivat korkeimmillaan 160-180 miljoonaa euroa.

Tieliikenteessä käytettävän biokaasun valmisteverolle on yksiselitteiset perusteet, koska biokaasu luetaan vuoden 2022 alusta alkaen liikennepolttoaineiden jakeluvelvoitteen piiriin. Veronmaksajain Keskusliitto pitää valmisteverotason asettamista tarpeellisena.

Veronmaksajain Keskusliitto huomauttaa, että tieliikenteessä käytetyn metaanin muita liikennepolttoaineita kevyemmät veroperusteet eivät palvele neutraalin verotuksen periaatteita, mikä on ongelmallista. Neutraliteettiongelmat ulottuvat myös lämmitys- ja työkonekäytössä käytettävään biokaasuun, joka säilyy verovapaana, jota monet muut energiaveromallin piiriin kuuluvat lämmitys- ja työkonepolttoaineet eivät ole. Metaanin liikennekäytön verotuki ja toisaalta vuodesta 2022 alkaen biokaasun lukeminen mukaan biopolttoaineiden jakeluvelvoitteeseen vaikuttaa ongelmalliselta myös EU-lainsäädännön näkökulmasta.

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että lämmityskäytössä olevan maakaasun veropohjan kehittymistä sekä kaasun käyttöä ja sen vaikutuksia päästöihin ylikansallisella tasolla tulee seurata Suomen liittyessä Euroopan yhteiseen kaasumarkkinaan.

Teemu Lehtinen
toimitusjohtaja

Janne Kalluinen
ekonomisti